

Sóly

SÓLY

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés 5

2. Sóly bemutatása 7

3. Örökségünk 10

4. Eltérő karakterű településrészek Sóly 13

Ófalu

Újfalu

Szólóhegy

5. Építészeti útmutató 16

Tetőhajlásszög

Magasság

Tetőforma

Színek

Telepítés

Terepalakítás

Kerítések

Kertek

Erkélyek, tornácok

Ajtók, ablakok

Homlokzatképzés

Részletek

6. Mai példák 32

7. Utcák, terek 36

8. Hirdetések, reklámtáblák 38

BEVEZETÉS

A kézikönyv segítség kíván lenni: a település bemutatásával, az értékek megismertetésével és az útmutató résszel tárja fel az épített környezet szépségeit. Bevezeti az olvasót az építészeti értékek tárházába, hogy olyan házat tudjon építeni, ami valódi büszkeséggel töltheti el, és a település képéhez illeszkedik, azt ízléssel viszi tovább.

Az ajánlások nem tekinthetők kötelező jellegűnek, a céljuk nem a tervezési szabadság megkurtítása, uniformizálása, hanem éppen a valós értékek megismertetése, a sokféle izgalmas lehetőség feltárása. Az unalomig másolt, giccses, sokszor import klónok helyett a település karakteréhez illeszkedő választási lehetőségek bemutatása, a nem diktált, hanem valódi szabadság megismertetése.

A kézikönyv nem egy merev, lezárt egész, hanem nyílt, folyamatos hozzászólást és változtatást lehetővé tevő kezdeményezés kíván lenni, ahogy a település története sem befejezett, hanem folyamatosan továbbíródik. Ezért, ha újabb szép ház születik, az bekerülhet, sőt be is kell, hogy kerüljön a könyvbe, hogy ezáltal büszke lehessen rá építtetője, tervezője, kivitelezője és a település egyaránt.

Egy ház elválaszthatatlan kapcsolatban van környezetével, szomszédjaival, településével. Valódi gyümölcse pedig csak annak a kapcsolatnak van, ahol a felek egymást megismerik, szeretik és békében élnek egymással. Igaz ez az emberi kapcsolatokról a zenén át egészen épített környezetünkig.

A kőépítkezésű, erdő borította hegyvidékes Bakonynak és a vízzel együtt élő Balaton-felvidéknek a találkozásánál a törésvonalban fekszik Sóly település.

A Bakonyban korábban fa- és sövényfalú épületeket emeltek, majd az erdők ritkulásával a 18. század folyamán a kő lett a fő építőanyag. A fehér, szürkés vagy sárgás színezetű dolomitből és mészkőből, valamint a vörös homokkőből és fekete bazaltból rakott kőfalak sajátos, egyedi hangulatot adnak a falvaknak. Sóly településen is megfigyelhetők ezen építőanyagok.

Az új építőanyagok megjelenése az épületek szerkezetére, formájára is hatással voltak, így a lapos kövekből dongaboltozatokat, boltpincéket építettek, ami magasabb szintre emelte a bortárolást. Sóly szőlőhegy településrészén több régi prësházzal találkozhatunk.

A települések korábban teleksoros úti falvak voltak, majd a 19. századtól a szűk faluhatárok miatt bekövetkezett halmazosodás és a közös udvarok rendszere volt jellemző, valamint az újonnan telepített falvakban a szabályos kímért telkek domináltak.

SÓLY BEMUTATÁSA

Sóly településszerkezetét alapvetően domborzati és vízrajzi adottságai alakították, valamint a településhálózatba való kedvező illeszkedés, hiszen a főút közelében, a Hajmáskért Királyszentistvánnal összekötő út mentén fekszik. A korai letelepedők a Kálvária és a Koronázó domb keleti lábánál elhelyezkedő lankásabb területeket foglalták el egészen a Séd patak völgyéig, keskeny, hosszú utcát hozva létre.

Az egy utcás szerkezetet a kezdetektől megbontotta a Sédén átvezető híd eléréséhez vezető út, ami ezzel kijelölte a település központját (ma is a Községháza – Kultúrház környéke). A természeti adottságokból következően a központtól délre lévő utca mentén, ami szinte a domboldal és az árok (ill. vizes területek) közé szorult jóval kisebb telkek alakultak ki, mint az északi részen, ahol a terjeszkedés határát részben szintén a domborzat, részben a kedvező talajviszonyok alakították. A déli területen az épületek és az utca légtér aránya is kisebb mint a falu többi részén.

A közelmúltban és napjainkban is tartó tendencia, miszerint a Veszprém környéki településeken megnőtt a családiházias ingatlanok iránti kereslet, melynek kielégítése céljából kerültek megnyitásra a fő utcával közel párhuzamos, a két meghatározó domb közé illesztett lakóutcák. Kialakításuk rendezett, tervszerű utcaképet eredményezett, arányos, 1200 m² átlagos nagyságú telkekkel. A terjeszkedés a Kossuth utca északi irányú folytatását is eredményezte a Kálvária domb előtt, melynek eredményeként a főút lehajtó ágához közelebb került a lakóterület.

A Séd patak és többször változó árokrendszere érdekes kapcsolatot ápol a lakóterületekkel. Egyrészt fizikai korlátot jelent a település terjeszkedésének, másrészt viszont biztosítja az élethez szükséges vizet és termékeny hordalékot. Jelenleg vízelvezetési problémákat okoz a településközpontban, másrészt a falu egyik legértékesebb rekreációs területeinek adhat teret.

A patak mentén korábban malmok sorakoztak, melyek szintén a község érdekes színfoltjai, az egykori élet ránk hagyott emlékei. Legkorábbi építésű a papírmalom, melynek ma már csak romjait találjuk, a faluközpont éke a molnárház és malom épületegyüttese.

A kialakult, beépült területek jellegükben a hagyományos vidéki építési mód jegyeit őrzik. Jellemző az oromfalas-nyeregvetős kialakítás, és a bővítési igények megjelenésével az épületek hosszanti irányú, hátsó kert felé történő bővítése. Jellemző és szintén karakteres elemek a falu szövetében számos helyen megjelenő, a '70-es évek környékétől jellemző "kockaházak". Az újabb beépítésű területek építési karaktere változatosabb, bár jellemzően a hagyományos arányú épületek száma nagyobb. Az épületek magassága egy szintes, a tetőtér beépítés jellemző. Az utca és az előkertek távolsága kellemes légtérarányt eredményez.

A beépítésre jellemző, hogy a lakóterületek viszonylag homogének, eltérő vagy kiegészítő funkciójú épület alig található. A faluba vezető úton az első kiemelkedő elem, a Római Katolikus Iskolakápolna majd a vele átellenben látható malom épület. A kápolna mellett játszótér található, valamint a közelében lévő Kálvária-dombon indul a stációsor is, azonban kapcsolatukat a köztük lévő út alaposan elvágja.

A településközpont azonban ellentétben a fent említettekkel kifejezetten vegyes terület. Itt találhatóak a község intézményei, a Református Templom, vendéglátó és kereskedelmi funkciók.

A település belterületi zöldfelületeinek döntő hányadát a lakótelkek kertjei adják, a természeti adottságaiknak megfelelően. A község fő utcájától nyugatra fekvő területek nagy részén a talaj vékony termőrétege miatt a kertekben megtalálható növényállomány jóval szerényebb mennyiségű a keleti, mélyebb fekvésű és a patakmederhez közelebb lévő, termékenyebb területen elhelyezkedő kertek állományához képest. Az utcák menti sorfásítás hasonló okok miatt nem jellemző.

A lakóterülethez közel fekvő közösségi célú területek közül zöldfelületi potenciál szempontjából kiemelkedő a Kálvária-domb területe, a Királyi Kard-domb és a temető területe, valamint a Séd jelenlegi medre és a tőle nyugatra húzódó egykori malom árkok közötti terület.

ÖRÖKSÉGÜNK

Sóly természeti adottságai, történelmének sokszínűsége, a lakosság együttélése adja azt az identitást, ami épületei, közterületei szintjén is kifejeződik.

A Kálvária-domb Sóly északnyugati határában, a falu szélén magasodik, a hajmáskér felől érkezőket fogadja. A stációk kő építmények kis fülkékkel. A településen több védelem alatt álló építményt, objektumot találunk, melyek közül néhány helyi, néhány műemléki védelem alatt áll. A sólyi református templom hazánk legrégebbi falusitemploma. A mai barokk stílusú templom helyén az ősi kápolna állt, melyet István király emeltetett Koppány vezér felett aratott győzelme után Sólyban. Műemléki védelem alatt áll. Ugyancsak műemléki védelem alatt áll a Kossuth utca nyugati oldalán elhelyezkedő régi parasztház, valamint a Petőfi Sándor utcai három népi lakóház. Helyi védelem alatt áll Sóly keleti részén a Vasút utcában lévő kétlyukú kőboltozatos híd, mely a Séd patak fölött emelkedik. Három kőhíd is található a településen, azonban a másik kettő alatt már nincs víz. Helyi szóbeszédnek úgy tartják, hogy a híd Római alapokra épült, már abban az időben is létezett a kőhíd. A hídon át észak felé indulva el lehet jutni a papírmalom romjaihoz.

12|

A papírmalom romjai a falutól pár száz méterre északkeleti irányban található a Séd-patak partján. A zirci ciszterci apátság az 1780-as években létesítette a papírmalmot, ahol 1790-ben indult meg a papírgyártás. Több mint 60 féle vízjellel ellátott papírt gyártottak, főként az egyházi intézmények és az állami hivatalok papírigényeinek eleget téve. A papírmalmot többségében német vagy holland szakemberek működtették. A gépesítés korszakában a papírmalom lassan elavulttá vált, majd 1851-ben leállt a termelés. A II. világháborúban találatok érték az épületet, azóta sem építették újjá.

Említésre érdemes még a Kossuth utca északkeleti oldalán lévő római katolikus iskolakápolna, melyet a Zirci Ciszterci Apátság építtetett a római katolikus hívők részére. A templom kis méretű, 12x6 méteres alapterületű, melyet Magyarok Nagyasszonya Szűz Mária tiszteletére szenteltek fel. 64 éven át iskolaként is szolgált.

A malom épülete is helyi védelem alatt áll, mely már nem működik. Felújítása megtörtént, nagyon szépen kitűnik az utcaképből.

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRESZEK

ÓFALU

Az ófalu településrészen, ahol történetileg kialakult oldalhatáron álló beépítést kell alkalmaznunk, javasolt az utcára merőleges tetőgerinc és a közvetlen környezetben jellemző tetőhajlásszög alkalmazása. Ez jellemzően 35-45 fok közötti, mellyel gazdaságos geometriájú tetőtér alakítható ki, és a déli tetőfelületre esetlegesen épített napelemek hatékonyan tudnak működni. Ezenkívül pozitívum, hogy nem árnyékoljuk le a saját és szomszédunk kertjét.

A településkép egységessége érdekében kedvezőbb, ha a ház oromzattal fordul az utca felé, és nem kontyolt tetővel. Utcával párhuzamos gerincű utcai szárny ott aknátható ki, ahol a környező épületek már ilyenek. Keresztbe beforduló belső épületszárnyat csak kellően széles telek esetén érdemes alkalmazni, ott is meggondolással: ne vágja ketté a kertet első és hátsó kertre. Az ófalu településrészen lévő beépítésre a hagyományos hosszú telkes egytraktusos lakóházak jellemzőek. A hosszú telkeknek az utcára néző végében helyezkednek el a lakóházak, ezektől távolodva pedig az állatokat kiszolgáló épületek, majd a veteményeskert, gyümölcsös kert. A lakóház mellett "tisza udvar" alakult ki, e mögött a gazdasági udvar, majd a telek hátsó részén a veteményeskert. A nyeregtetős házak mellett megjelentek a sátortetős épületek is, melyek már négyzetes alaprajzú kéttraktusos épületek.

A kertés házaknál hasznos egy megfelelő méretű, kialakítású tároló. A tárolók tervezésénél jó ha összhangban van az épülettel, mivel így egységes képet kapunk.

Ugyanez igaz a kerítésekre is. Az utcai kerítésnél érdemes a környezet szép példáit megfigyelni, azok nyomán mai módszerekkel, friss hangulatú, de illeszkedő kerítést tervezni, építeni.

A történeti településrészen több védett épület található, így azok megőrzése fontos feladat. Az alábbi képen is egy 200 éves helyi védelem alatt álló épület látható.

Az Ófalu Kossuth Lajos utca menti része a helyi értékvédelmi terület része, ezért fontos az utcakép megőrzése az eredeti építészeti elemek megtartásának támogatásával. Az új épületek építése, valamint a meglévők átépítése során a hagyományos elemek továbbgondolása, a folytonosság megőrzése a cél.

Az újonnan beépült településrészekben nem a hagyományos építészeti megoldások mutatkoznak, hanem a modern építészeti elemek. Ez megfigyelhető a tömeg kialakításánál, a tetőformánál, a beépítési módnál, kerítésnél. Kerülendő a tömör, átláthatatlan kerítés, mivel a nyitottabb, átlátszóbb kerítés naposabbá, levegősebbé teszi a kertünket.

ÚJFALU

Az újfalu településrészen régi, összevont vagy újonnan kialakított telkeken oldalhatáron álló beépítést kell alkalmaznunk, javasolt az utcára merőleges tetőgerinc és a közvetlen környezetben jellemző tetőhajlásszög alkalmazása. Ez jellemzően 35-45 fok közötti, mellyel gazdaságos geometriájú tetőtér alakítható ki, és a déli tetőfelületre esetlegesen épített napelemek hatékonyan tudnak működni. Ezenkívül pozitívum, hogy nem árnyékoljuk le a saját és szomszédunk kertjét.

A fedett terasz a hagyományos tornác élményét idézheti fel, ez az átmeneti tér kiválóan használható az év bármely szakaszában, a nagy ablakfelülettel még vonzóbbá válik a tér. A világos, jól szellőztethető lakás egészséges, friss, jó hangulatú.

Az átalakuló, új településrészeket általános besorolású területként szükséges kezelni.

SZŐLŐHEGY

"Rád hagyom a szőlőt, hogy neveljen téged,
és rád hagyom a bort, hogy te neveld magad.
Rád hagyom a megfáradás örömét, a munka
gyümölcsét, örökös hercegséget, az értelem
tavát:

idd saját szőlőd levét és edd magad kenyerét,
hogyan felismerd a hamis próféták szavát"

Alkonyi László szavai

A sólyi szőlőhegy a településközponttól 1,3
km-re található délnyugati irányba.

A szőlőhegy egy szintén intenzíven fejlődő,
jelenleg is kedvelt része a településnek.
Jelenleg üdülő területként tartja számon a
településrendezés, ugyanakkor a szőlőhegyi
jelleg megtartás mindig is célja volt a
lakosságnak.

A szőlőhegyen az épületek 40-45 fok közötti
hajlásszögű tetővel építhetők. A
gerincvonalnak a lejtőre merőlegesen kell
lennie. A homlokzati felületek döntően vakolt,
falazott megjelenésűek.

Az épületeket szőlő, gyümölcsös, kert veszi
körül. Kerítések csak néhol jelennek meg, ahol
a terület körbe van határolva ott az áttört
növényes kerítés a jellemző.

Nagy telkeken helyezkednek el az épületek,
azonban az épületek a telekméret tizedét
foglalhatják el. A régi, összevont vagy új
telkeken szabadonálló beépítési módot kell
alkalmaznunk. A terepadottságoknak
megfelelően helyezkednek el az épületek,
illeszkednek a környezethez.

18|

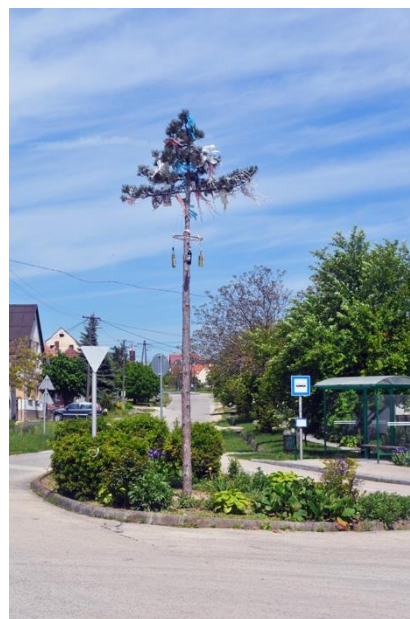
ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

Arra a kérdésre, mitől szép egy lakóház, nem lehet egy mondatban válaszolni.

Neves építészek és filozófusok a különféle megközelítések ellenére egyetértenek azonban abban, hogy a közhiedelemmel ellentétben a szépség nem szubjektív, nem részrehajló. Szép az, ami érdek nélkül tetszik, mondja Kant.

A szépség sokféle lehet.

Ebben a fejezetben nem szeretnénk egyoldalúan állást foglalni, leszűkíteni a lehetőségeket. Viszont szeretnénk bemutatni, hogyan kerüljük el a legáltalánosabb hibákat.

SÓLY

TETŐHAJLÁSSZÖG

Sóly történelmi településrészén az épületek tetőhajlásszöge közel azonos. Az újfalu részen, valamint a szőlőhegyen is az épületek tetőhajlásszöge illeszkedik a kialakult állapothoz.

A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint a környezetüknek, hogy illeszkedjenek az utcaképbe.

MAGASSÁG

A településen az épületek magassága közel azonos. A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló magassággal kell épülniük, mint a környezetük. Az újfalu településrészen az épületek nem túl magasak.

Új ház építésénél fontos, hogy illeszkedjen a környezethez az épület magassága, a túl magas épületek rontják az utcaképet.

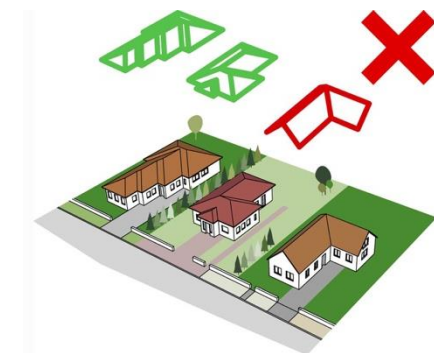

TETŐFORMA

Sóly történeti településrészén, valamint a szőlőhegyen az épületek tetőformája egyszerű, míg az újonnan épült részekben bonyolultabb, tördelt tetőformák vannak jelen.

Amennyiben az építési telek körül sátoztetős, illetve ha az építési telek körül nyeregtetős épületek állnak, úgy oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a többi épülethez igazodva hasonló tömegű és formájú.

Amennyiben az építési telek körül tördelt tetős épületek állnak, akkor a környezetében is ehhez kell igazodni.

SZÍNEK

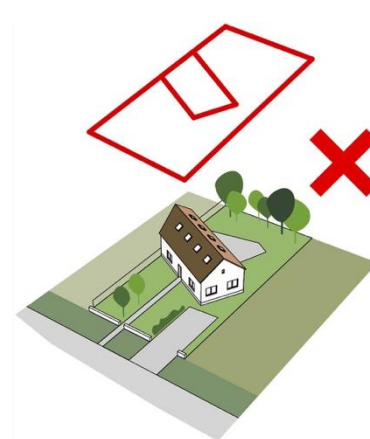
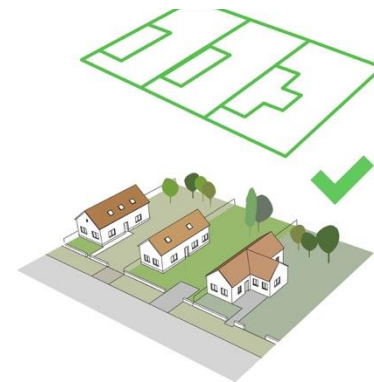
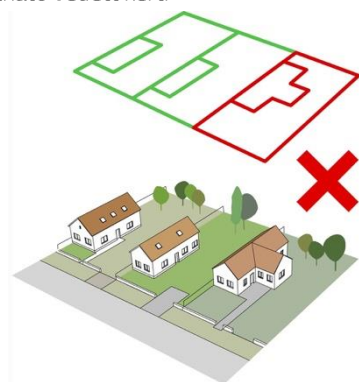
A település épületeinek színvilága változatos, azonban mégis egy visszafogott, a környezethez illeszkedő színhasználat jellemző. Kerülendő a feltűnő, kirívó színhasználat, a rikító színű fémlemez fedések és burkolat

TELEPÍTÉS

Sóly településrészeiben az épületek telepítése oldalhatáron álló, kivéve a szőlőhegyen ahol szabadonálló, a telken belüli elhelyezkedése az utcára merőleges rendszerű.

Kerülendő a nem utcával merőlegesen telepített, indokolatlanul nagy mértékben hátrahúzott épületek építése. Az épületek a telk oldalhatárán állnak, a ház mögött növényzettel határolva kialakítható védett kert.

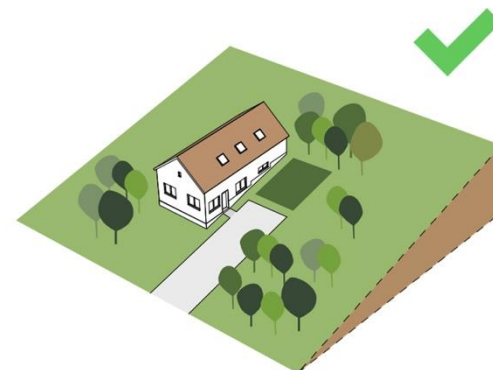
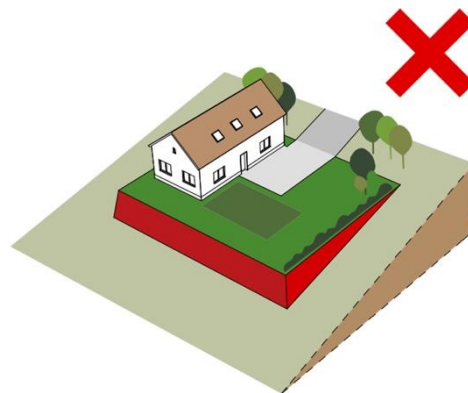
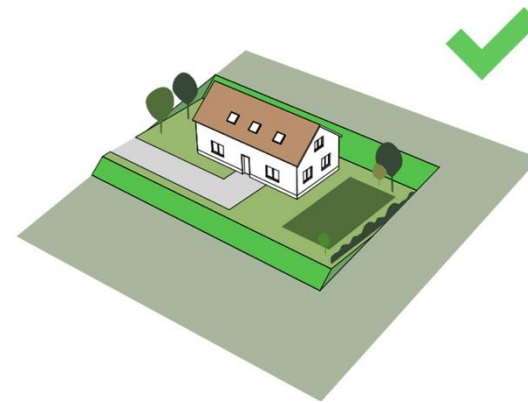
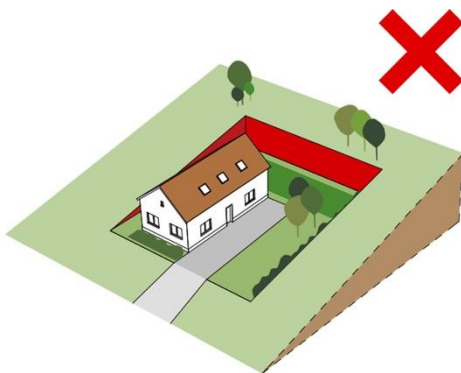
22|

TEREPALAKÍTÁS

Sóly Szőlőhegy településrésze dombos, ezért a házak építésénél lejtős telekre lehet számítani, így illeszkedni kell a terephez az épületeknek. Törekedni kell a lehető legkevesebb föld megmozgatására.

Nem elfogadható az épület földbevéjása, mivel így az esővíz összegyűlik a mélyedésekben és a kert használhatatlanná válik. Továbbá nem jó megoldás az épület teljes kiemelése sem, mivel így a ház kiemelkedik a környezetéből, nem illeszkedik a terepadottságokhoz.

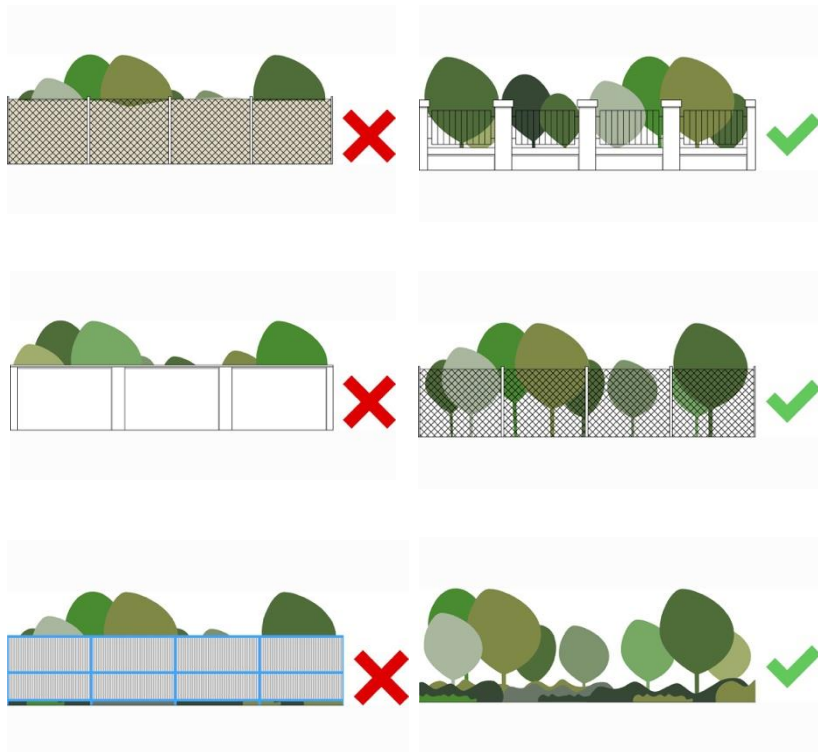
Jó megoldás a terepalakításnál az épület részleges bevágása, így a kitermelt földdel feltölthető egyenesre a telek, kevés földet kell megmozgatni. Kedvező megoldás, ha az épület eleve a terepbe illeszkve épül, így teljesen illeszkedik a terepadottságokhoz, környezetéhez, valamint minimális földmunka szükséges.

KERÍTÉS

Sóly történeti részein a hagyományoknak megfelelő utcai tömör terméskő vagy vakolt téglakerítés, valamint áttört fa kerítés építhető a kialakult állapotnak megfelelő magassággal.

Az újonnan épült településrészen külső tömör kerítés nem építhető, az áttört szakaszok felülete minimum 50% legyen. A tömör szakaszok terméskő, az áttört szakaszok fa anyagúak lehetnek.

KERÍTÉSEK

A kerítések vizsgálata során megállapítottuk, hogy vannak hagyományosan alkalmazott anyagok és formák, mint például a kő kerítés megtörve a fával, a klasszikus kovácsoltvas kerítések. Ezek a kerítések inkább a történeti településrészen jellemzőek. Találkoztunk kő oszlopos kovácsoltvas kerítéssel, melyek az újjépítésű településrészen dominánsak. Itt már többféle anyaghasználat is megfigyelhető, a szárazon rakott terméskő tartóoszloptól kezdve a tégláig.

Mint az épületek esetében a kerítések kialakításánál is ajánlott a hagyományos, természetes anyaghasználat.

A kerítéssel körbehatároljuk a telkünket, épületünket, ezért fontos, hogy összhangban legyen az épülettel a kerítésünk. Az épületnél alkalmazott színek, formák, anyagok megjelenése a kerítésnél is alkalmazhatók, sőt fontos is, hogy alkalmazzuk. Jó példa a bal oldalon látható kerítés, mely anyagában, színében teljesen összhangban van az épülettel.

Növényekkel való kombinálás kiváló takarást biztosít és emellett elkerülhető a fal-szerű megjelenés. A növényzet évszakonkénti változása sokszínű kerítést eredményez, mindig újfajta megjelenést ad a területnek.

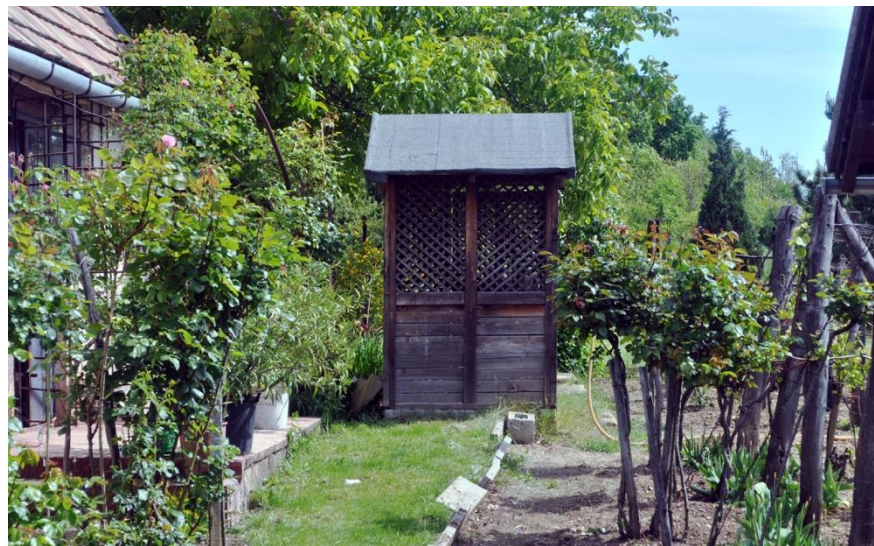
KERTEK

A kert éppolyan fontos helyszíne a telkünknek, mint az épületek, mivel a kert teremti meg a kapcsolatot a természettel, a rekreáció, a pihenés színtere, de ugyanakkor haszonkertként is megjelenhet. A formák, színek, anyagok ugyanúgy fontosak a kert kialakítása, tervezése során, mint az épületnél. A kert nemcsak az alkotás színtere, hanem a kikapcsolódásé is. A kert tulajdonképpen az épület folytatása a szabadban, mindkét esetben az emberi tevékenységek helyszíne, csak mások az arányok, építőanyagok.

A kertnek különböző részei vannak funkció szerint lehatárolva. Beszélhetünk előkertről, mely az egész kert bejáratául szolgál, és szépen keretezi az épületet. Jó példa a képen látható épület előkertje. Hátsókertről, mely a rekreáció, kikapcsolódás színtere, illetve oldalkertről, ahol jellemzően a gépkocsibeálló és az épület bejárata kerül kialakításra.

Megfelelő növényalkalmazással, dús növényzettel a kert árnyékoló funkciót is betölthet, ami a meleg nyári napokon igazi felüdülés. Építkezéskor még a tervezés során érdemes végiggondolni, hogy a meglévő növényzetből mit lehet megmenteni és az épületet ennek függvényében célszerű kialakítani.

Szabályként azt mondhatjuk el, hogy a telek területének minimum 60%-a zöldfelület kell hogy legyen, mely a történeti településrészen és az újépítésű részen alkalmazandó. Az ófalu déli részén a minimum 40%-os zöldfelület is elég. A szőlőhegyen a zöldfelület minimum a telek területének a 80%-a, ami 70%-ban szőlő vagy gyümölcsös és 10%-ban egyéb funkciót tölthet be.

ERKÉLYEK, TORNÁCOK

A népi építészet egyik jellegzetes eleme az oldalsó oszlopos tornác, melynek kialakítása, elhelyezkedése többféleképpen lehetséges. A tornác egy félig nyitott, folyosószerű, fedett tér, mely nyáron kiválóan árnyékol, az év többi szakaszában pedig véd az esőtől, hőtől. Esztétikus megjelenése és praktikussága okán az épületek meghatározandó eleme is lehet. Sóly településen nem sok háznál jelenik meg tornác, előtető, azonban párat érdemes megemlíteni. A fa szerkezet könnyedebb megjelenést kölcsönöz a házaknak és kitűnően kombinálható tömörebb téglá vagy kő oszlopokkal, valamint a fára felfuttatott növényzettel, ami árnyékoló hatással is bír. Fontos az épület anyagaival összhangban lévő anyaghasználat a tornác, előtető, erkély kialakításánál.

Az erkélyeket érdemes a kert felé tájolni, mivel az utcai homlokzaton erkély nem alakítható ki Sóly településen.

AJTÓK, ABLAKOK

Az épületek külsejére, esztétikai megjelenésére jelentős hatással vannak a nyílászárók. A zárt épület tömegét az ajtókkal, ablakokkal nyitjuk meg a külvilág felé, ezért fontos, hogy milyen módon tesszük. A népi építészet házain a fából készült, osztott spalettás ablakokat, valamint fa ajtókat alkalmaztak. Súlyban leginkább a sötét- és világosbarna, fekete színek alkalmazása jellemző, valamint a fehér műanyag nyílászárók is több háznál megjelennek.

Új épületek építése esetén tetszőleges anyagú, de leginkább a fa mintázatú, vagy erezetű, víztiszta, vagy matt síküvegezésű ablakok beépítése javasolt. Az utcai homlokzaton spaletta, vagy zsalugáter kialakítása javasolt, mely esztétikus megjelenést biztosít az épületnek. A nyílászárók javasolt színe világos, közép és sötétbarna, zöld vagy szürkével való tört árnyalatok. Védett épületeknél el lehet térni.

Az álló formátumu ablakok használata előnyösebb, mint a fekvő ablakoké, mivel arányaiban jobban illeszkedik az épület tömegéhez. Kerülendő a túlzottan díszített, élénk színű ajtók használata, ehelyett az egyszerű, hagyományos ajtók részesítendőek előnyben. Törekedni kell a hagyományos arányok megtartására, a kellemes arányú ablakok megfelelő kiosztására. A garázskapuk kialakításakor az épülettel azonos anyaghasználat ajánlott, valamint a visszafogott megjelenés.

HOMLOKZATKÉPZÉS

A homlokzat kialakítása nagyon fontos az épületnél, mivel ez az arca a háznak. A hagyományos arányok megtartására kell törekedni, a kellemes arányú ablakok kiosztására. A homlokzaton a természetes anyaghasználat, formák alkalmazása javasolt. A falazott, vakolt felületek részesítendőek előnyben a homlokzatképzésnél. Az utcai homlokzaton kerülendő az erkély kialakítása. A magastető héjalásánál az égetett agyagcserép sötétebb, vagy világosabb árnyalata alkalmazandó, vagy esetleg az ahhoz hasonló színű betoncserép. Kerülendő a fémlemez és pala tető.

A túldíszített, túlszínezett épület hamar elveszíti érdekességét és utána inkább zavaróan hat a nyugodt, tiszta településképben. A jól megválasztott burkolat nemcsak a hangulatot, hanem az épület védelmét is szolgálja.

A képen látható homlokzatképzésnél a hagyományos arányok, formák alkalmazása látható, mely keveredik a modern elemekkel, emellett pedig a környezetéhez is alkalmazkodik az épület. Ez egy olyan kombináció, mely lehetővé teszi, hogy egyszerre kiemelkedjen és illeszkedjen a környezetébe, a településképbe az épület. Az osztott nyílászárók arányai és egymáshoz való viszonyuk harmóniát teremtenek a homlokzaton. A természetes anyaghasználat, a faburkolat és a vakolt felületek összhangja barátságos, esztétikus megjelenést kölcsönöz az épületnek.

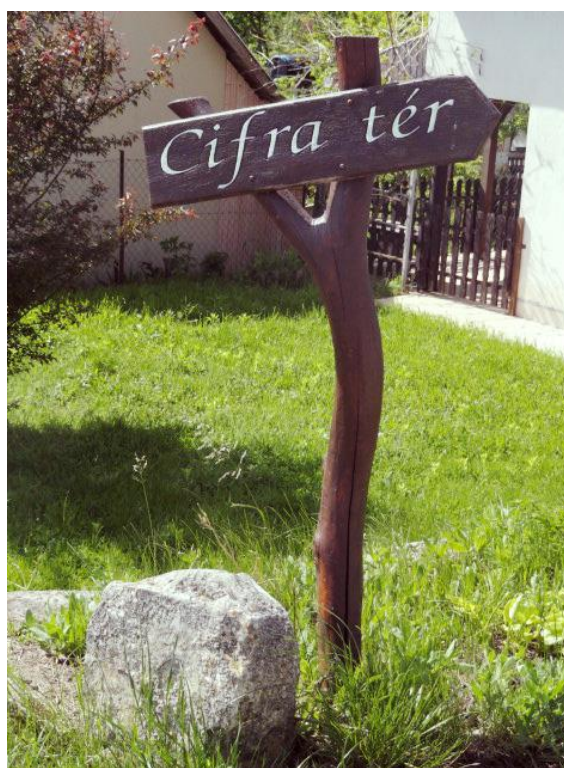

RÉSZLETEK

A népi építészetre jellemző elemek mutatkoznak meg az épületen, a fehér kémény, a nádtető, az ormfalon megjelenő kis ablaknyílás, a lila orgona egyszerre kölcsönöz hangulatos, esztétikus megjelenést az épületnek. Az épület nemcsak egészében, de részleteiben is nagyon gazdag elemekkel bír.

A múlt század elejét idéző felújított, gyakran már nem működő kutak, a különböző díszes házszámtáblák, utcatáblák, a kerteket díszítő objektumok karaktert adnak a településnek, megteremtik az időbeni folytonosság érzetét.

MAI PÉLDÁK

Ebben a fejezetben a településen lévő esztétikus, követendő épületeket mutatjuk be. Új ház építéskor, átalakításakor fontos, hogy az épület tömegalakítása, homlokzata illeszkedjen a településképbbe. A tömegalakítás a környező épületek tömegétől nagyban függ. Az utcakép összhatását rontja a túl nagy tömegű, terjedős épületek, melyek elnyomják a kisebb épületeket.

Javasolt a hagyományos tömegalakítás, a nem túl széles épületek kialakítása, melyek igazodnak a korábban kialakult utcaképhez.

Az anyaghasználat esetében mindenképpen a természetes anyagok kő-, faburkolat, vakolt falfelületek és a visszafogott színezés részesítendőek előnyben.

Ez az épület az arányos homlokzat-szerkesztés és a természetes anyaghasználat miatt kiemelendő. Az épületen a hagyományos oromzatos, szimmetrikus archetipus forma az uralkodó jegy. A kőburkolat és a vakolt felületek izgalmas homlokzati felületet hoznak létre. A teljes összhanghoz hozzájárul a zöld növényzet, a bokrok, a virágok.

Az épület jó példa a hagyományos és mai formálás egységének. Az összhanghoz hozzátartozik a kerítés is. Az épület anyaghasználata – vakolt felület, fa zsalugáter – a kerítés anyagában is visszaköszön.

A vakolt felület szépen kiegészül a fa zsalugáterrel, az íves ajtóbejáró megtöri a szögletes formákat, a karakteres nyílászárók kiemelt szerepet töltenek be a homlokzaton. A természetes, világos színvilág kellemes hatást eredményez.

Ez az épület is jó példa a hagyományos és a mai formálás egységének, illeszkedésének. Az alsó képen a baloldali épület 1898-ban épült, míg a jobb oldali hozzáépült az elmúlt évek alatt, azonban az illeszkedés szabályainak megfelelően. A két épület homlokzata az utcáfrontra néz, a homlokzat és a nyílászárók megfelelő aránya jellemzi az épületet. A kerítés és az épület egyszerű anyaghasználata és színei esztétikus megjelenést biztosítanak.

Az újonnan hozzáépült épület jó példája azoknak az építészeti eszközöknek, melyekkel a homlokzat arányai, a tömeg nagysága befolyásolható.

A bal felső képen egy jó tömegarányú épület látható, azonban az ablakok kicsit aránytalanok az épület tömegéhez képest, mivel szélesek. Az egyszerű tömeg vakolt felületét bontja meg a sarkon felfutó kőburkolat. A természetes anyaghasználat és a növények kompozíciója harmonizálnak egymással, az épület összességében pozitív benyomást kelt.

A jobb alsó képen egy régi felújított nádtetős parasztház látható, mely magával hordozza a bakonyi vidék jellegzetességeit. A régi népi építészet építőanyagai közül a nád az egyik legszembeötlőbb. Karaktert ad az épületnek a nádtető, jó hőszigetelő képességű és ma már a tűzvédelme is megoldott.

UTCÁK, TEREK

Az élehető, esztétikus és barátságos településeknek a hozzátartozói a gondozott virágos, zöld utcák és terek. A közterületeken, utcákon, tereken lévő növényzet fontos szerepet tölt be a település lakóinak életében, ezért a cél ezek megőrzése, fenntartása és újabbak kialakítása. Soly településen gondozott, rendezett látványt nyújt az utcakép. Az épületek előtt kis kertek, járda, fásított zöldsáv található.

A településre dél felől beérve a falusi földszintes parasztházak látványa fogad minket, melyet néhol megtörnek a két szintes újabb építésű családiházak. Tovább haladva elérünk a főtérhez, ahol egy kisebb zöld szigetet találunk, különféle évelő növényekkel. Észak felé már egyre több újépítésű épület van, melyek azonban illeszkednek a Fő utca beépítéséhez, a korábban kialakult utcaképhez. Az épületek tömege, formája, a tető kialakítása a hagyományos falusias vonalat követi ötvözve a mai modern elemekkel, megoldásokkal, ezáltal beleillik a településképbe is.

Sajnos, mint a legtöbb kis településen itt is vizuális konfliktust okoznak a közterületeken kialakított betonoszlopok, a légvezetékek pókhálója, melyek leginkább az ófaluban jelennek meg. Az új területeken már kötelező a földkábeles házi bekötések kiépítése.

Az újépítésű területek jellemzője az oldalhatáron álló beépítés, a zöldfelületek nagy aránya, a széles kétoldalt fásított utcák, valamint a földszintes épületek, alacsony hajlásszögű tetőkkel. Az újfalu beépítéséről már nem mondható el a hagyományos falusias és modern építészet ötvözése, itt az épületek zöme a modern stílus jegyében épült. A természetes anyaghasználat és az egymással harmonizáló, visszafogott színek a kerítéseken is megfigyelhetők.

38|

HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

A hirdetőtáblák, reklámfelületek, cégek fontos, jellegzetes tartozékai a településeknek. Az utcaképet nemcsak az épületek és a növényzet alakítja, hanem a hirdetések, reklámtáblák is meghatározzák, ezért fontos hogy megfelelő minőségű, esztétikailag korrekt hirdetések, reklámtáblák és cégek gazdagítsák az utcákat. A figyelemfelkeltés a céljuk, ne legyen meghökkentő. A hirdetések lényege a tájékoztatás, amelyet az utcaképbe illően is megtehetünk.

Sóly településen a területfelhasználási egységek építési övezet területein óriásplakát, fényreklám nem helyezhető el. A cégtábla, reklámtábla az épület jellegéhez illeszkedő legyen. A zöldterületek építési övezet területén óriásplakát, fényreklám, cégtábla és reklámtábla nem helyezhető el.

A közterületeken vagy közterületekről látható reklámok, hirdető berendezések engedélyezése és kialakítása csak külön Közterület használatra vonatkozó Önkormányzati rendeletben meghatározott módon történhet. A reklámok és hirdető berendezések nem zavarhatják a köz- és közlekedésbiztonságot.

A településképp megőrzése és javítása érdekében fokozott figyelmet kell fordítani az új elkerülő útra, a Kossuth L. utcára, a Petőfi utcára, a Vasút utcára és az új észak-déli irányú lakóutcára. Az utcaképet befolyásoló reklámtáblák kiválasztásánál alkalmi szakmai zsűri vagy Községi Főépítész közreműködése szükséges.

IMPRESSZUM

SÓLY KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

www.soly.hu

kulturhaz@soly.hu

8193 Sóly, Kossuth Lajos utca 57.

Telefon: +36 20 248 8212

Polgármester: Kaptur József

polgarmester@soly.hu

Főpítész: Németh Ferenc

planteus@planteus.hu

SZERKESZTETTE: Planteus Kft.

SZÖVEG: Cseh Edina, Flickné Magyar Éva, Németh Ferenc, Németh Kristóf, Török Beáta

FOTÓ: Cseh Edina, Flickné Magyar Éva, Németh Ferenc, Németh Kristóf, Török Beáta

GRAFIKAI TERVEZÉS: Cseh Edina, Flickné Magyar Éva, Németh Ferenc, Németh Kristóf, Török Beáta

Sóly, 2017.

